

Скандинавський центр журналістики (NJC) Стратегія NJC на 2026–2030 роки

Документ перекладено лише за допомогою штучного інтелекту

Вступ

Місія Скандинавського центру журналістики (NJC) полягає у використанні міцної культурної спільноти та спільних скандинавських цінностей як засобу зміцнення незалежної журналістики в Скандинавському регіоні, а також у сусідніх регіонах: країнах Балтії, Росії, Білорусі та Україні.

Візія Скандинавського центру журналістики — підтримувати та надалі розвивати ресурсний центр для скандинавської журналістики. Центр створив додану вартість для журналістів, редакторів та медіа-холдингів у всьому регіоні.

Завдяки багаторічній регулярній підтримці з боку Ради міністрів Північних країн (NCM) та стейкхолдерів галузі, NJC вже понад 65 років пропонує професійний розвиток через безперервну освіту, обміни, воркшопи, семінари тощо.

NJC є єдиною скандинавською організацією, метою якої є розробка, впровадження та надання послуг з підвищення кваліфікації та безперервної освіти журналістів з усього Скандинавського регіону. NJC співпрацює з медіа-організаціями по всьому регіону, включаючи спілки журналістів, асоціації видавців, медіа-холдинги, організації з підтримки медіа, офіси NCM у країнах Балтії та відповідні організації громадянського суспільства. За ці «тривалі зусилля» 13 червня 2024 року в Стокгольмі NJC було нагороджено «Премією скандинавського співробітництва 2024».

Медіа проходять через низку масштабних трансформацій і стикаються з конкуренцією з боку міжнародних техгігантів та платформ соціальних мереж, яким бракує професійних стандартів журналістської етики, перевірки фактів (fact-checking) або критичного аналізу джерел. Бізнес-моделі медіа та методи журналістського сторітелінгу повинні встигати за цим розвитком. Це означає, що журналісти, які здобули освіту в аналогову епоху, мають постійно підтверджувати свою кваліфікацію через безперервну освіту. Іншими словами, існує потреба в «навчанні впродовж життя», а більшість проблем у Скандинавському регіоні — від зміни клімату, забруднення та екології до політики безпеки й оборони — виходять за межі національних кордонів.

Фокус на Скандинавії, сусідніх регіонах, кліматі, Арктиці, обороні та безпеці

Останні зусилля були спрямовані на зміцнення кліматичної журналістики та сприяли розумінню взаємодії між людиною та природою в Скандинавському та Арктичному регіонах, включаючи внутрішні відносини між скандинавськими країнами та їхню взаємодію з сусідами в Арктиці. У період 2021–2025 років NJC зосередив особливу увагу на розробці нових концепцій курсів та методів у межах скандинавської кліматичної журналістики. Це було реалізовано у співпраці зі скандинавськими партнерами через проєкт Nordplus «Скандинавська освітня мережа інноваційної кліматичної журналістики».

Війна в Україні докорінно змінила архітектуру безпеки Скандинавського та Арктичного регіонів. З огляду на це, NJC — за підтримки програми Nordplus Adult — розпочав нову багаторічну співпрацю з кількома скандинавськими навчальними закладами щодо підвищення кваліфікації та професійного розвитку журналістів, які спеціалізуються на репортажах про політику безпеки та оборони. Проєкт «Новий ландшафт безпеки — нові методи для скандинавських журналістів» триватиме з 2024 по 2026 рік. Метою є розробка та тестування педагогічних методів та інструментів для підвищення рівня знань у сфері оборони та безпеки.

«Скандинавський регіон 2030»

Через свою діяльність Скандинавський центр журналістики прагне зміцнити журналістський вимір візії Скандинавського регіону як зразкового до 2030 року. На шляху до 2030 року NJC дотримуватиметься стратегічних пріоритетів Ради міністрів Північних країн. Рада міністрів сформулювала візію «Скандинавський регіон 2030», яка має на меті перетворити Скандинавію на найбільш сталий та інтегрований регіон у світі. «Скандинавський регіон 2030» визначив три стратегічні пріоритети: (1) зелений Скандинавський регіон, (2) конкурентоспроможний Скандинавський регіон та (3) соціально сталий Скандинавський регіон.

Активна участь громадян у зеленому, соціальному та економічному переході вимагає ґрунтовної, заснованої на фактах і достовірної інформації. Така інформація потребує незалежних професійних медіа, які можуть висвітлювати національну політику та критично аналізувати її від імені громадян.

Це інформаційне завдання потребує професійного корпусу преси, здатного розуміти виклики, комунікувати ініціативи переходу та перетворювати їх на достовірну, практично корисну інформацію. Це вимагає постійного професійного розвитку та підвищення кваліфікації, що дозволяє журналістам відповідати вимогам складного сучасного медіа-середовища.

Скандинавські сусідні регіони 2030

Тривала діяльність NJS у Північно-Західній Росії була раптово припинена через вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року. Після понад 10 років зусиль — у тісній співпраці з російськими партнерами та за підтримки Ради міністрів Північних країн — усе було зупинено.

NJS продовжуватиме підтримувати співпрацю з російськими журналістами у тій формі та в тому обсязі, наскільки це можливо.

Цілі:

- Розширювати можливості російських журналістів у вигнанні через професійний розвиток, дозволяючи їм повідомляти про події в Росії з-за кордону та надавати незалежну інформацію російській громадськості.
- Зміцнювати незалежних російських журналістів та розвивати нові навички, які можуть бути застосовані та стануть цінними в майбутній Росії, де пануватимуть свобода слова та свобода преси.

Ані зміна клімату, ані політика безпеки не обмежені національними кордонами. Тому вкрай важливо, щоб журналісти, зокрема в сусідніх регіонах Скандинавії, мали можливість обмінюватися знаннями, методами, джерелами та інформацією. Це може забезпечити всім громадянам регіону справедливу та достовірну картину умов життя в усьому регіоні.

NJS продовжуватиме підтримку та співпрацю з незалежними журналістами в регіоні та їхніми медіа у вигнанні. Підтримка та співпраця з українськими журналістами також є пріоритетом у наступний період.

Діяльність

На шляху до 2030 року NJS зосередиться на підвищенні професійних стандартів через спеціалізоване навчання та спільні проекти. Мета полягає в тому, щоб після завершення навчання учасники:

- Були здатні створювати достовірні незалежні репортажі, опановуючи нові технології, такі як штучний інтелект (AI), розвідка на основі відкритих джерел (OSINT) та поглиблена дата-журналістика. Надзвичайно важливо, щоб вони також зберігали критичний погляд на використання цих інструментів.
- Мали можливість ставити необхідні критичні запитання представникам влади та зацікавленим сторонам.
- Могли виступати корективом до величезної кількості більш-менш достовірної інформації, що поширюється в соціальних мережах.
- Створювали противагу «фейковим новинам», дезінформації та теоріям змови.

Фокусними сферами в найближчі роки залишатимуться зміна клімату, політика безпеки та умови для того, щоб Скандинавія залишалася найбільш сталим та інтегрованим регіоном світу.

Діяльність NJС у цей період включатиме:

1. **Безперервну освіту та підвищення кваліфікації** для скандинавських журналістів, зосереджену на кліматі, політиці безпеки, зеленому переході, соціальній стійкості та економічній конкурентоспроможності. NJС зміцнюватиме пропозицію відповідної освіти для журналістів країн Північної Атлантики (Ісландія, Гренландія, Фарерські острови) та Аландських островів. NJС також має сприяти визначенню потреб у цій галузі.
2. **Тематичні курси, семінари, навчальні поїздки** тощо з питань довкілля, клімату, Арктики, Північної Атлантики та політики безпеки й оборони. Приклад: «Гренландія — арктична нація в стані трансформації».
3. **Створення професійних мереж** у Скандинавії, включаючи сусідні регіони (країни Балтії, Росія, Білорусь та Україна), з метою обміну знаннями, професійного розвитку та співпраці над транснаціональними темами, новинами та аналітичними матеріалами.
4. **Програми з медіаграмотності**, спрямовані на журналістів, осіб, що приймають рішення, та медіа-користувачів, для зміцнення здатності розрізняти факти та фейки, дезінформацію та журналістику в умовах дедалі більш фрагментованого медіа-ландшафту. Приклад: «Між фактами та фейками в Україні».
5. **Дослідження, комунікацію, конференції** тощо для політиків, медіа та експертів на актуальні теми, пов'язані з політикою, суспільством та медіа. Приклад: Навчальна поїздка для журналістів до Арктичної Норвегії (Arctic Frontiers).

Організація

NJС є незалежною скандинавською інституцією, адміністративно та юридично розміщеною в DMJX — Данській школі медіа та журналістики в Орхусі. NJС очолює Консультативна рада, до складу якої входять шість досвідчених представників медіа та журналістики з усіх скандинавських країн. Завдання ради:

- Забезпечувати широке закріплення роботи NJС у Скандинавії та сусідніх регіонах.
- Пропонувати ідеї та пропозиції для роботи NJС.
- Розробляти стратегію та плани дій для NJС.
- Надавати відгуки та пропозиції щодо діяльності NJС через інформаційний бюлетень та інші канали.

Щоденною діяльністю керує директор, який наймає необхідний персонал у межах загального бюджету NJC.

Фінансування

NJC фінансується переважно за рахунок грантів Ради міністрів Північних країн та інших відповідних фондів, наприклад, Фонду нової демократії (DK), STUP (NO), Nordplus Adult, а також внесків учасників у формі оплати за навчання на курсах.

NJC є некомерційною організацією. Усі кошти використовуватимуться відповідно до її мети. NJC працює на підставі угоди з Данською школою медіа та журналістики щодо використання приміщень та інших послуг.

Орхус, січень 2026 року

Валерія Хеландер, голова Консультативної ради NJC, журналістка-розслідувачка Sveriges Television.

Олав Ньяастад, заступник голови Консультативної ради NJC, ментор UiB/sujo, колишній керівник відділу новин та документаліст NRK, колишній президент Норвезької спілки журналістів, Рісер/Осло, Норвегія.

Сігрун Стефансдоттір, журналістка та доцентка кафедри журналістики Університету Акюрейрі, Ісландія.

Лейф Ленсманн, колишній директор радіо DR (Danish Broadcasting Corp), директор концертного залу, керівник відділу розвитку та керівник групи радіодокументалістики. Копенгаген, Данія.

Лена Скогберг, скандинавська кореспондентка Hufvudstadsbladet у Копенгагені, Гельсінкі, Фінляндія.

Лінда Лундін, головна редакторка Arbetarbladet, Bonnier News, Швеція.

Джон Фрьоліх, директор Скандинавського центру журналістики, Орхус, Данія.